

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОХОРОНИ ДИТИНСТВА: ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ¹

(рецензія на монографію Кривачук Л.Ф.)

Виняткове значення охорони дитинства на сучасному етапі розвитку людства було підкреслено на 27-й Спеціальній сесії в інтересах дітей Генеральної Асамблеї ООН “Світ сприятливий для дітей”. У підсумковому документі сесії визначено зобов’язання світових лідерів, глав держав зі сприяння фізичному, психологічному, духовному, соціальному, емоційному, пізнавальному і культурному розвитку дітей як пріоритетному напрямку національних і глобальних дій. Нині зросла потреба у посиленні уваги до дітей з боку держави, удосконаленні державної політики у сфері охорони дитинства.

Охорону дитинства названо стратегічним загальнонаціональним пріоритетом багатьох країн світу. Вкладаючи ресурси в охорону дитинства, держава таким чином формує майбутні продуктивні сили, забезпечує стабільність добробуту нації, вирощує нових громадян, здатних у наступні роки створювати національний продукт і, врешті-решт, перебрати на себе управління державними та суспільними справами. Доля будь-якої нації, держави, спільноти в майбутньому залежатиме від того, якими виростуть їхні діти. Проблема формування та реалізації державної політики у сфері охорони дитинства в Україні має важливе як теоретичне, так і практичне значення, бо дає змогу, з одного боку, створити умови для розвитку та соціалізації дітей, а з другого — залучити самих дітей до посильної участі у всіх суспільних процесах.

У монографії Кривачук Л.Ф. “Державна політика у сфері охорони дитинства: формування та реалізація” здійснено комплексне дослідження процесу формування та реалізації державної політики у сфері охорони дитинства ДПОД в Україні за період 1991–2012 рр., удосконалено понятійно-термінологічний апарат, ґрунтовно проаналізовано провадження ДПОД за усіма напрямками цієї політики у двох системах (“дитина – сім’я” та “дитина – суспільство”), детально вивчено стан функціонування механізмів формування та реалізації ДПОД. Подано також розроблену Концепцію державної політики у сфері охорони дитинства в Україні, в основу якої покладено державно-управлінський дитиноцентричний підхід.

Дослідження основних напрямів державної політики у сфері охорони дитинства дало змогу авторові визначити проблемні питання і виробити науково-методичні й практичні рекомендації щодо вдосконалення процесу формування та реалізації державної політики у сфері охорони дитинства з питань освіти, охорони здоров’я, соціально-правового захисту дітей, профілактики негативних явищ, запобігання

¹ Кривачук Л.Ф. Державна політика у сфері охорони дитинства: формування та реалізація. – Львів : ЛДФА, 2012. – 480 с.

дитячій бездоглядності та безпритульності, розвитку сімейних форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування тощо.

Значну увагу приділено проблемі підвищення ефективності державного управління охороною дитинства та формуванню професійної компетентності державних службовців у сфері охорони дитинства. Підвищення ефективності державно-управлінської діяльності, результативності роботи державного апарату є важливим політичним, економічним та організаційним завданням у сфері охорони дитинства в сучасній Україні. Йдеться не стільки про структурні зміни, скільки про підвищення результативності роботи державного апарату, його функціональної спроможності, у більш повному задоволенні потреб дитячого населення країни та мінімізації ризиків на шляху їх дорослішання. Суть цього полягає переважно в тому, щоб забезпечити максимальну відповідність структури, форм, методів, сили управлінського впливу цілям і вимогам сфери охорони дитинства, тобто тієї сфери суспільного життя, яка сьогодні інтенсивно розвивається і наповнюється новим змістом. У монографії з достатньою аргументованістю виокремлено п'ять груп чинників (соціально-політичні, організаційно-управлінські, інноваційно-технологічні, кадрові, фінансово-економічні), які, на думку автора, суттєво впливають на ефективність державного управління охороною дитинства.

Автором обґрунтовано та виокремлено у системі державного управління новий напрям — державне управління охороною дитинства, що спрямований на вироблення теоретико-методологічних засад і науково-практичних підходів до державного регулювання сфери охорони дитинства в Україні. Державне управління охороною дитинства, з погляду автора, слід розглядати як:

- науково-методологічний напрям науки державного управління, у межах якого слід здійснювати аналіз державної політики у сфері охорони дитинства та виробляти науково обґрунтовані підходи до функціонування системи органів державної влади у сфері охорони дитинства, підвищення ефективності їх діяльності;
- навчальну дисципліну у системі вищої та післядипломної освіти, мета якої дати цілісне уявлення про зміст державного управління охороною дитинства, особливості провадження державної політики у сфері охорони дитинства та її основні напрями, систему нормативно-правового забезпечення, технології державно-управлінської діяльності у сфері охорони дитинства;
- професійну державно-управлінську діяльність, спрямовану на ефективне функціонування сфери охорони дитинства, забезпечення та захист прав дітей, їх повноцінного та гармонійного розвитку.

Монографія може бути корисною для науковців, викладачів, студентів, аспірантів та докторантів, державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування, фахівців-практиків, лідерів дитячих громадських організацій і самоврядних інституцій, представників громадських організацій, які діють в інтересах дітей, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями формування та реалізації державної політики у сфері охорони дитинства в Україні.

*Н.О. Рингач,
д-р наук з держ. упр., головний науковий співробітник
Інституту демографії та соціальних досліджень
ім. М.В. Птухи НАН України*